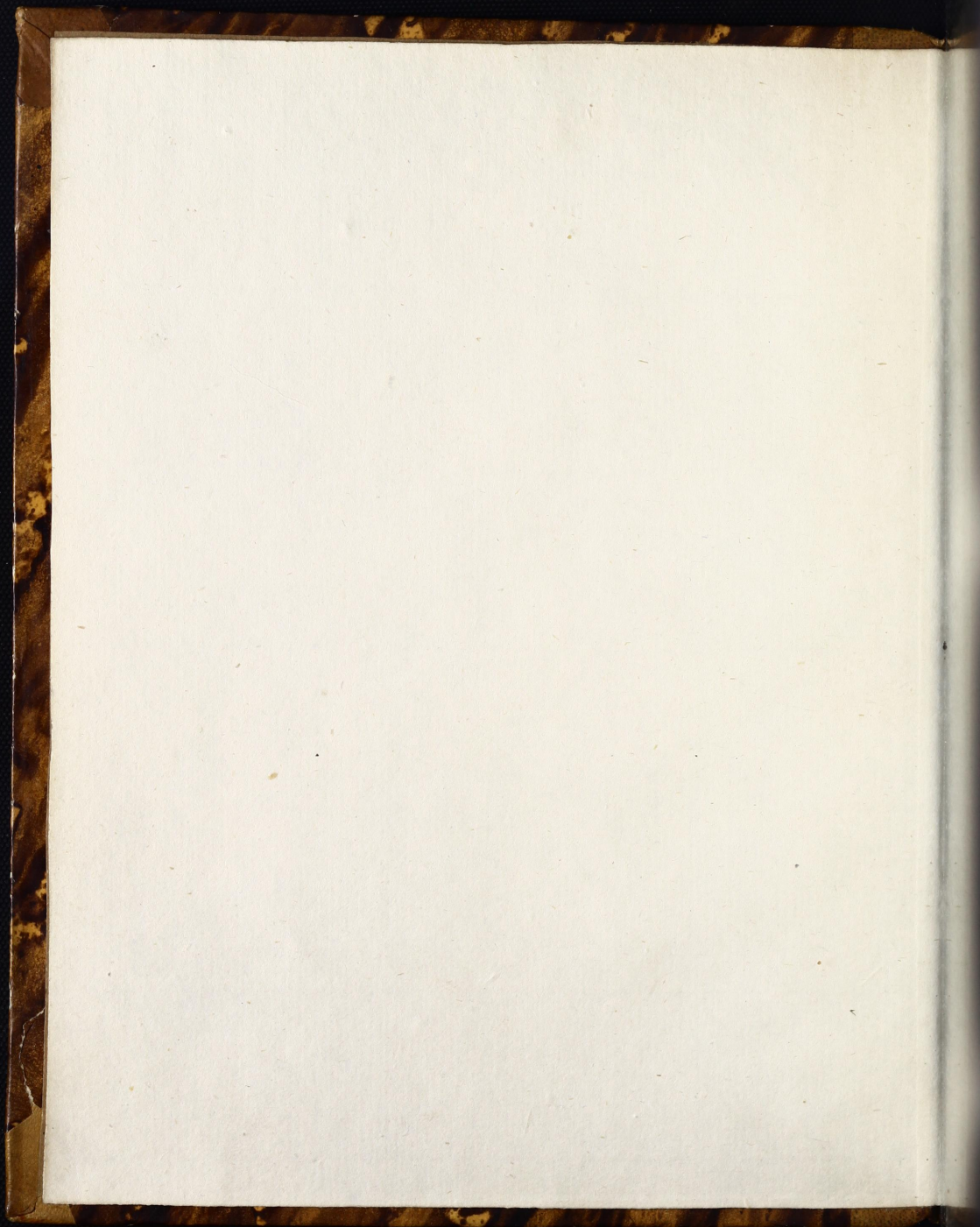

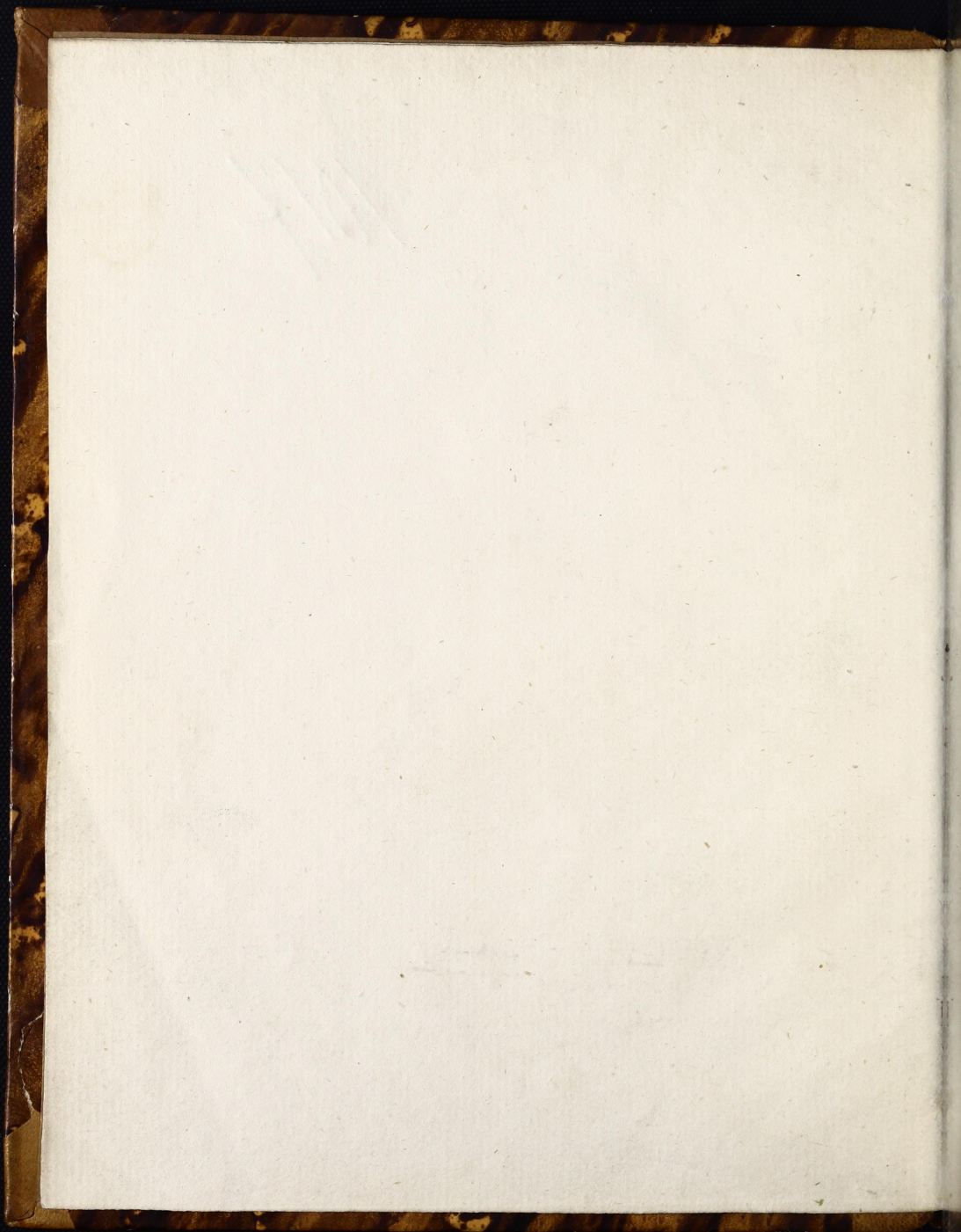

R. M. K. I.
1017.
(Teljes.)

~~Part 4^r~~
~~1661.~~

1017

Avagy

Ex
Bibl. Com.
F. Széchényi.

Mely minden igaz Haza fiát, kiváltképpen
a nagy rendeket, mind Hazájok békeségének
meg-szerzésére és meg-marasztására; mind
peniglen Istennek Hazájokban le-telepedett
lelki Sionának meg-romladozott és fel-
égetett kőfalainak fel-építésére,
vezérel.

Prédikáltatott RADNOTON Udvárnál,

1 6 6 3. Juniushak 6 nærjan.

TOLNAI F. ISTVAN
által.

Mostan bővebben ki-bocsáttatott.

SZEBENBEN nyomtatta SZENCI ABRAHAM.
M. DC. LXIV.

AJANLO LEVEL.

*Tekéntetes és méltóságos Uramnak,
Nemzetes Uzoní*

BELDI PAL Uramnak, Belső Szolnok Vármegyének Fő Ispányának, Három Széknek Fő Király Birájának, a' mi kégl's Urunk minden hadainak Fő Generalifjának, és Tanács Ur hívének ;

*Tekénetes és Nemzetes Uramnak,
Tek: Ofdolari*

KUN ISTVAN Urák, Hunyad és Zaránd Vármegye Fő Ispányának, Urunk ő Nága székin eg'gyik értelmes Tábla fiának.

Nemes és Nemzetes

CSEPREGIT. MIHALY Uramnak, a' mi kégl's Urunk ő Nága eg'gyik hűséges Udvari hívének &c.

*Tekéntetes és méltóságos Uramnak,
Tek: és Nemz: Zabolai*

BASA THAMAS Uramnak, a' mi kegyelmes Urunk ő Nagysága eg'gyik Tanács Ur hívének &c.

*Tekéntetes és Nemzetes Szent
Iványi*

GILANYI GERGELY Uramnak, Erdély országnak Fiscusi javának és jóvedelmének Felső Arendatorának.

Nemes és Nemzetes

BELENYESI FERENCZ Uramnak, a' mi kegyelmes Urunk Brassai fő Harminczadosának &c.

*Igaz haza Fiainak, és Isten Ecclesiájának hűséges dajkáinak,
nékem joakaro Patronus Uraimnak.*

Ekéntetes és Nemzetes Uraim, miolta a' szent Isten, sok keserves és bajos Academiai bujdosásim után, idegen országokból meg-rongyollott Hazánkban kegyelmetek közzé jo tetzéséből

A J A N L O L E V E L.

vezérlett; a' kegyelmetek e' szánakozáfra méltó Hazához, és Istenünknek ebben le-telepedett lelki Sionának el-romladozott kőfalainak fel-építéséhez való buzgo nagy istenes indulattyát voltaképpen szemlélvén, voltam azon, hogy én-is Istenemtől reám bízott tálentumotskámnak vékony mértéke szerint, valami aprotska kővetskéket Hazánk és Istenünk Sionának fel-építésére vihetnék, és magamat vagy csak jó igyekezetemmel és sürű fohászkodással kegyelmetek szent szándékához adhatnám. Ide való ez kis munkátskám-is. Vegye azért kegyes patrocíniuma alá kegyelmetek, ha Istenem életemet terjeszti, ez után többel és bővebbel igyekezem kegyelmeteknek kedveskedni.

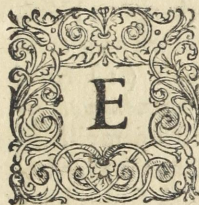
HAZA

HAZA BEKESEGE.

Nehem. 2. v 18.

*Es mikor meg-jelentettem volna nékik, az én Istenemnek hoz-
zám valo joakaratiyát, és a' Királynak beszédt, mellye-
ket szollott vala ennékem, mondának: Kellyünk-sel, és épi-
tsük-meg, és meg-erössíték magokat e' joban.*

E Z beszédek Néhémiásnak Hacialia fiának be-
szédi. Ez Néhémiás volt a' Babyloniai foglagra vi-
tettetett Sidok közzül valo: Ki midőn Istennek bölcs
gondviseléséből, a' rablág után, Artaxerxesnek a' Ba-
byloniai Királynak Pohárnokja volna, a' maradék Si-
doságnak, mely a' Babyloniai foglágbol meg-mara-
dott vala, nagy nyomorúságát, és Jerusálem kőfalainak el-romlását,
kapuinak fel-égését, keferedett szível hallya. Az Ur Isten igyefogyott
népén irgalomságának gazdagsága szerént könyörülvén, Artaxerxes
Királynak szívet, meg-keferedett Néhémiáshoz hajtya, ki őtet Jerusa-
lemnek fel-építésére el-készítvén el-bocsáttya.

S U M M A J A.

Rövid szoval azért, e' kezünk alatt lévő igékben le-irattatik, mi-
képpen adták a' Sidok, a' Papok, a' fő emberek, Hadnagyok, és a'
munkának palléri, ez istenes dologban, ugymint, a' Sidoságnak
fel-építésében, ez Hazájához, és Hazájában Istene dicsőségehez
buzgo Néhémiás Fejedelemhez önnön magokat.

C Z E L L Y A.

Előnkben adgya, mint kellyen minden léleknek önnön magát Ha-
zájához, és Hazájában lévő lelki Jerusáleméhez, s' annak meg-
romladozott kőfalaihoz, viselni.

R E S Z E I.

Két részre hafad e' szent leczke. Mert (1) le-irattatik Néhémiás-
nak a' Sidokkal valo tanácskozása. *Es mikor meg-jelentettem vol-
na nékik*

H A Z A

na nékik az én Istenemnek hozzám való joakarattyát, és a' Királynak beszédit, mellyeket szollott vala nékem. (2) E' tanácskozásnak vége és gyümölcse. Mondának, kellyünk-fel és építsük-meg, és meg-erőssíték magokat e' joban.

A' mi az első részt illeti,

(1) Le-irattatnak a' tanácskozo személyek; kik valának *Néhémiás* és a' *Sidok*, a' mint a' tizenhatodik és tizenhetedik versekből megtetszik. (2) A' *dolog*, melyről a' tanácskozás volt. Lásd-meg a' tizenhetedik verset. (3) Az *erősségek*, mellyekkel serkentette *Néhémiás* a' tőle tanácslott jo dolognak, ugymint, Jerusalemnak meg-romlodozott falainak fel-építésének végbe vitelére a' *Sidokat*: (1) Mert Istentől volna; *Meg-jelentettem nékik az én Istenemnek hozzám való joakarattyát*. Hogy tudniillik, Istenem e' jo igyekezetet bennem el-kezdette, lelkemet e' dologra fel-ébresztette, és könyörgésemet ingyen kegyelméből kedvelte, fel-indítván az Artaxerxes Királynak szívét, hogy e' dolognak nem ellenzője, hanem elősegítője, lenne. (2) Mert az Artaxerxes Király ezt meg-engedte, mellyet levelével s' pecsétével meg-erősített. Lásd erről a' 6, 7, és 8-dik verseket.

A' mi a' második részt, tudniillik e' tanácskozásnak végét avagy ki-meneretel nézi: (1) Előnkben adatik itt fok sziveknek és lelkeknek e' jo dologban eg'gyé-lételek és meg-eg'gyezések. *Mondának: Kellyünk-fel és építsük-meg.* (2) Egymás nogatása, serkengetése, mely ez egygyelségből származott: *Kellyünk-fel és építsük-meg.* (3) A' *cél: Építsük-meg*, tudniillik, Jerusalemet. (4) Egymás bátorítása, vigasztalása és intése, hogy jo reménységben lennének: *Es meg-erősíték*, ugymond, *magokat e' joban*. Illyen szollásnak nemei vadnak szent Luk. Evang. 22.v.32. Apóst. csel. 14.v.22. és 15.v.32. és 18.v.23.

Ezekből illyen T A N U S A G jö-ki:

Minden léleknek, kicsinytől fogva nagyig, főképpen a' nagy rendeknek, ugymint, Fejedelmeknek, Uraknak, Tanácsosoknak, Nemesseknek, tiszték ez, hogy nagy szorgalmatossággal szegény puszta Hazájokat, és abban Istenöknek le-telep-dett lelke

dett lelki Jerusalemeknek fel-égetett és el-romladozott kő-falait és kapuit fel-építsék.

Látodé ember, ezek mindnyájan, egy szível, egy lélekkel, kiváléképpen pedig Néhémiás Fejedelem, mint forranak és buzognak, liteznek és Hazájok szeretettől indittatván, és ugyan fel-kiáltanak, mondván: *Kellyünk-fel és építsük-meg.* Nem különben mint a' téj a' tűznél forrástra jutván, a' fazékban meg nem maradhat, hanem sietléggel fel-emelkedvén fazéka száján ki-foly: így ezeknek lelki tejek, az az, Jerusalemekhez való nagy indulatt yok, szerelmeknek tűzétől forrástra jutván, testöknek föld edényében, (Máfo d Cor. 5. v. 1.) fazékában meg nem tér; hanem hirtelenséggel meg-indulván nagy kiáltással szájakon ki-forr: *Kellyünk-fel és építsük-meg.* Hald-meg Elras első részének 5-dik versét: *Akkor fel-kelének a' Juda és Benjamin Attyainak Fejedelmi, és a' Papok és a' Leviták, mindnyájan kiknek Isten fel-indította vala lelkeket, hogy fel-mennyenek az Urnak házána k építésére, mely vagyon Jerusalemben.* Lásd-meg Dávid Soltár 69. v. 10. Szent János Evang. 2. 17 verset.

O K A I.

(1) Mert minket Hazánk, nem mások javára, se maga ártalmára, sőt inkább javára s' hasznára szüle. Mivel minden cselekedő ok, akar tanácsbol cselekedgyék, akar a' természetűl indittasék, *per se*, önnön magán, végül maga hasznát, nem romlását, térszi-fel. Meg-terfszik a' természeti okrol, hogy nem maga romlását tegye-fel; mert a' természeti oknak a' véget a' természet térszi-fel: De a' természet magának meg-tartására és oltalmazására siet. Innét vagyon, hogy a' vadak, madarak, és emberek szaladgynak az ősztn előtr, eledelt tápláltatásokra, és szaporodásokra tárftot önnön magoknak keresnek.

Ha tanácsbol és vegezésből mégyen-ki a' cselekedet, annál inkább az efzes és értelemmel fel-ékesfittetett elme a' maga hasznát ki nem rekeszti; akar magának munkálodgyék, akar másnak. Mert ha másnak munkálodik, azt miveli, avagy *ingyen*, avagy *jutalomért*, fizetésért. Ha ingyen és ajándékon mivel az ember, azt cselekeszi, vagy kételenségből és szinből, vagy szabad akarat szerént és szívből. Ha kételenségből és szinből cselekeszi, magájért miveli; mivel fél, hogy annak elmulatásá-

mulatásával nagyobb kárt ne vallyon: avagy azon vagyon, hogy azzal az ajándékkal azt az embert maga pártjára hajtsa, annak ajakait, száját, és szívet, Absolon modgyára, meg-vegye, hogy dicsértésék tőle. Ha mit pedig ember szívből cselekefzik ingyen, jo magyarázás és következés ízerént magájért-is cselekefzi; mivel azzal, a' kiél jól téfzen, a' szeretetenek kötelére nézve eg'gyé lett. Immár mivel atyafiak, tagok, az egéfsznek előmozdítására sietnek, és a' mi jot egymással cselekefsznek-is, azt az egéfszfel-is cselekefzik, a' menyiben az a' tag az egéfszben vagyon, avagy az egéfsznek része. Es mivel magok-is az egéfszben, mint tagok, attyokfiaival eg'gyütt vadnak, tehát ugyan azont magokért-is mivelik. Példának okájért, a' mit Isten dicsőségéres' Anyaszentegyházának előmenetelire a' kegyes lélek cselekefzik, azt magájért-is miveli. (1) Mert mind a' Christulnak, ugymint, lelki főnek, s' mind az Anyaszentegyháznak, ugymint, Christus jegyefének, tagja. (2) Mert az Isten ő néki a' Christusban édes Attya, ő pedig fia ő fellégének avagy leánya. No hát a' mit Attya tisztettségére cselekefzik, azont magájért-is, jo magyarázás szerént, cselekefzi; mivel annak a' felléges Atyának cselédi közzül valo. A' ki attyát bőcsteleníti, az magát-is bőcsteleníti. Azért, a' ki attyát tiszteli, magát-is tiszteli. Annakokáért, a' mint értyük, ha femmi cselekedő ok munkájában maga romlását fel nem téfzi, se magával ellenkezőt mást végül fel nem vészen, hanem maga javát, és azt, a' kitől függ, nézi. Tehát a' mi szegény Hazánk-is minket magának javára, nem veszedelme mosolygására szűle. Ha azért magunkat szolgálattyatul, és szives mellette valo forgolodástul meg-vonszunk, magános javunkat tévén fel, csakjavát és csőcsit szívjuk és szopjuk, Hazánkon erőszakot téfszünk, a' mi övé, az az, magunkat, tőle erőszakkal el-vévén.

Ellenben, mivel Isten bennünket az ő dicsőségére teremte, választottakat külső hivatallat el-hiva, bé-számlálván a' sacramentum által a' láthato Anyaszentegyházban, el-hiva belső hivatallal a' láthatatlan Anyaszentegyházban, hitnek általa meg-igazita az ő szerelmes Fiában, fiaivá és leányivá fogada, meg-szentele, és a' boldogságnak-is első fengéjét bennünk el-kezdé. Nem lehet hát, ha Istennek tartó lelkünk vagyon, hogy Istenünk dicsőségét Hazánkban lévő Ecclesiájának előmozdításában meg ne mutassuk.

M A S O

M A S O D I K O R A .

Mert minden jó lelki-isméretű embernek tisztí, hogy szorgalmasan tofósággal adófságát le-tegye, és szegény lelki-isméretit a' kötél alól felszabadítsa, oldozza. De az adófság mellyel Hazánknek s' ebben letelepedett lelki Jerusalemének, édes Idvezítőnknek adófsak vagyunk, rettenetes és teménteni. Mit szunnyadoznánk hát? Avagy nem lenne lelkünk-isméreti a' mi halálunknak ama' keserves oráján ellenünk ezer tanu, ha szántszándékkal tisztűnket el-mulatnok? Avagy nem emlékezűnké-meg mit mond Idvezítőnk, szent Luk. 12.v.47? Boldog Isten! ha voltaképpen elmélkedűnk Hazánkhoz való nagy kötelefségűnkéről, bizonyára a' hajunk szálai fel-álhatnak, és testűnk szőrei borzathatnak, és Hazánknek hűséges szerelmére fel-ébredszthetnek és serkengethetnek! Adófsak vagyunk Hazánknek annyival a' menyit tőle vöttűnk. De tőle vöttűk mind magunkat személyűnkben, mind javainkat. Oh Urak! ezeket jól meg-fontoljátok, és értelmes ítéletekkel jól meg-vísgáljátok. Embernek személyekét részből áll, testből és lélekből. Mind a' kettőt a' Hazafia, Isten engedelmeből, Hazájátul vette. Testét kétség nélkül Hazájátul vette; *eg'gyik az*, hogy szűléit Hazájátul vette Isten gondviseléséből. Ha szűléit, tehát magát-is; mivel a' ki oka a' szerző oknak, azon oka annak természeti jó gyümölcsének-is. *Másik az*, hogy testfednek materiáját, Istennek gondviselése és hathatós munkálkodása járulván, Hazádtul vetted. No hát ember fontold-meg. Mire becsűllöd eg'gyik kezedet? miért nem engednéd el-vágni? avagy ha kezed nem volna, és valaki ily szép kezet teremtene avagy csinálna számodra, mit fizetnél és adnál érte? Bizonyára ha efzes ember vagy, e' világért kezedet el-vágni nem engednéd; avagy, ha tehetőségben volna, e' világot adnád annak, a' ki, kezed nem lévén, ilyen szép kezet formálna néked. Látodé szegény lélek, Isten engedelmeből Hazád kezedet adta! Azért a' menyit kezéd ér, annyival vagy édes Hazádnak ados. Menyivel ér az egész test többet egy kéznél? Annyival többül adófságod, mellyel Hazádnak tartozol. Oh boldog Isten, bezzeg meg-fizethetetlen adófság ám ez! Oh szegény Hazának háládatlan fiai! miért hogy fel nem ébredtek? Vallyon ha fontba veted testteddel lelkedet, avagy lelked

testednél nem többet nyomé? Ha mondod, hogy nem, ellenében tanítasz édes Jესufodnak, ki a' lelket a' testnél fellyeb valónak lenni nyilván valo igékkel állattya, szent Máth. 6. v. 25. Jószte, nézd-meg, lelkedet Istened Hazádban le-telepedett lelki Jerusalemtől vetted. Mert jol lehet lelkedet Isten, mint Adámnak, semmiből teremtvén futta orrodba, és bocsátta tested sátorába; mindazonáltal Adám eseti miatt személyed meg-veszvé, lelked-is veszedelemben vala. Ithon édes Hazádban lévő Istened lelki Jerusaleme, mint kegyes dajka ölében fogada, amaz igaz orvost a' Jესuft fel-kerefvén, tégedet Adám eseti miatt meg-betegedett, magaddal jol tehetetlen lelket hozzája igazita, tagjai közzé a' Kereszt-fég által számlála, az ő igaz ismértiben naponként nevele, és az Ur Vacsorája által, Isten veled belsőképpen munkálkodván, meg-erőssíte. Oh boldog Haza! Oh áldott Jerusaleme, mely veled ilyen nagy jot téve! No menyivel már fellyeb valo lelked testednél? Annyival nevededik adóságod Hazádnak és abban le-telepedett Christus Ecclesiájának. Oh értelemtől meg-fosztott, és természetet le-vetkezett Adám maradéki! miért ezt jol meg nem gondollyátok?

Eddig személyünkről; Javainkat-is Hazánktul vettük, mellyek két rendbéliék: vagy *külsők*, vagy *belsők*. Belsőeknek hivom azokat, mellyek a' lélekre tartoznak; a' minéművek, az embernek bölcsesége, tudomány, ítéletinek és indulatinak szabadsága, jo tanácsosága, ékeffen valo szollása, lelkének csendesége és belső öröme. Külső javaink, avagy tartoznak testünkre, avagy személyünkre. Testünkre tartoznak; a' Nemefi ágból valo születés, jo nevelés, hofzsu élet, félelemtől valo úreiség avagy testi bátorság, öröm, tisztességes gyönyörűség és csendes halál. Személyünkre tartozo külső javaink: Boldog házasság, barátság, jo hir név, jo eg'gyütt lakás, jo cseléd, uraság, méltóság, és a' nyavalyákból valo ki-evezkélés, ki-szabadulás. Hallyátok, oh Haza fia! kicsinyek, nágyok, ennyivel öregbedik Hazátokhoz valo kötelefségtek. Urak és Nemefiek, itt tapogatva járjatok, mivel ezek közzül némelylekben a' szegény kőfségnél többet vettetek, azért náloknál arra nézve Hazátoknak többel-is tartoztok.

H A R M A D I K O K A.

Mert ha ez ellen a' Tanuság ellen hadakozunk, a' természet ellen harczot

harczot inditunk, és azt tellyeséggel le-verkezzük. Láttjátoké, hogy még csak a' vadak-is, a' kik a' természetűl és nem az okoságtul vezéreltetnek, őrzik barlangjokat? Hát mi okos emberek ezeknél aláb valok lészünké? Tanuljunk magunktul, boldog ember a' ki magát voltaképpen meg-isméri; mivel mind addig kevés reménység vagyon a' derekas dologban felőle. No hát Urak, ha akarjátok az országot igazgatni; Nemessék, azont eléb-mozdítani; Haza fiai közönfégeffen, Hazátokat elő-segálleni, szállatok magatokban, mert személyetekben eg'gyen eg'gyen annál szegényebbek vadtok-is, Királyok vadtok, és egy egy országgal birtok, mellyet a' természet igen jelesen és gyönyörűségesen igazgat bennetek. Ha voltaképpen a' természetnek igazgatálarmeg-vizsgálván követni fogjátok, bizonyára Hazátok építésében és felállatásában boldogok léstek: ha hol nem; maga a' természet meg-ítél benneteket. Az embert a' természet vizsgáló bölcsék nem héjában hívják *Kis-világnak*; mert valami e' Nagy Világban fel-találratik, az egy emberből ki nem rekesztetik. Hogy a' többiről itt czélom kívül ne szolylak, vagyon az emberben egész Ország. Lássuk itt mitsoda személyek, és mint igazgattyák ez Országot. A' Fejedelem ez országban az *Akarat*; mivel az okos ember semmi derekas dolgot *akarat* kívül nem mivel. *Cancellarius* ez Országban a' *Lelki-isméret*. Hop-Mester, az *Ertelem*. Tanács Urak ötön vadnak: *Intelligentia*, *Scientia*, *Sapientia*, *Prudentia* & *Ars*; az az: *Ertelmesség*, *Tudóság*, *Bölcsesség*, *Eszeség*, és *Mesterség*. *Secretarius* avagy Komornyik, a' *Memoria*, azaz, Emlekező elme. *Cancellarius-Deák*ok a' *Spiritus*ok, az az, leg vékonyab és nemessébb részei a' vérnek, mellyek az agyvelő körül forgodnak, rakogatnak és szedegernek elő. Ez Országban két *Generalis*ok vadnak, kik Fejedelmek akarattára ez Országot igazgattyák, avagy ez Országban lévő vitézeket; ugymint, *Amor* & *Ira*, az az, *Szeretet* és *Harag*. Kapitányok, Hadnagyok, és Tizedesek, az *öröm*, *Vigaság*, *Reménység*, *Buzgóság*: ismét; *Irigység*, *Boszszonkodás*, *Bánat*, *Szomorúság*, és egyéb indulatok. Posták a' *Szemek*. Bé-járo szolgák negyen vadnak: *Auditus*, *Gustus*, *Tactus*, *Olfactus*, az az, *Hallás*, *Kóstolás*, *Tapasztalás*, és *Szaglás*. Ezek mindeneket serénységgel Királyoknak, Fejedelmeknek bé-vísznek, és hűséggel mindenik tagnak személy válogatás nélkül

supplicatioját bé-adgyák. Itt a' Sereg vitézek; *Facultates locomotivæ*, az az, az embernek tagjai, *Kezek, Lábak, Fogak, Has*, Gyomor, és több tagok. Mint igazgattyák ezek a' Kis Világban az Országot? Igen jól és modóssan. Mert mindnyájan Fejedelmekhez hűségesek, engedelmesek; az egészséges meg-ért elméjű emberben az *Akarat* ellen csak egy tag-is meg nem mér motzanni. Ha az indulatok meg-indulni akarnának, ennek parancsolattyára le-csendesednek. Valamit a' szemek látnak, a' fülek hallanak, a' nyelv kóstol, az orr-lyukak szaglanak, és más tagok éreznek és kezek tapasztalnak, mindgyárt minden kéfedelem nélkül igazán a' Léleknek hírré adgyák. Az Akarat tanácsot gyűjt ottan, és egy szível, senki magános hasznát nem nézván, a' mit az Egésznek javára és meg-maradására szolgálni látnak, végeznek. Innét az *Akarat* az Indulatoknak parancsol: Ha a' végezett dolog gonosz, és ártalmára vagyon az Egésznek, a' *Haragnak*; ha pedig jó, és hasznára való, a' *Szereternek*; Ezek meg-indítván a' tagokat nagy szép eg'gyezéssel, egy-is magát ki nem vonván, a' végezett dolgot végbe vízik. Csuda mely gyönyörűséges igazgatás vagyon itt. Itt senki magános javát nem keresi. A' láb nem csak magájért jár és fut, a' kéz nem magájért fog, a' száj sem csak magájért észik, a' fogak sem csak magoknak órolnek, a' gyomor sem csak magának emészt; hanem mindnyájan eg'gyen egy-nyen az egésznek javára fietnek. Nincsen itt semmi egymásra való irigység, nincsen háborgás, hanem szép meg-eg'gyezés: egymás előmenetelín öröm, egymás nyavalyáján szomorulág. Oh Istennek a' természetben le-tett bölcseségének nagysága! Ki volna, a' ki voltaképpen erről gondolkodván nem álmékné? Ki volna olyan vad és szilaj természetű, a' kiben a' vér Hazája s' nemzete javára, és tehetsége szerint való elő-mozdítására meg nem indulna? Nem egyéb, hanem a' ki a' természetet le-vetkezte. Azért mivel két országnak tagjai vagyunk; *Testinek*, szent Pál mondása szerint, Rom. 13. v. 1. Minden lélek a' felső hatalomságnak engedelmes legyen; *Lelkinek*, Rom. 12. v. 5. Sokan egy test vagyunk a' *Christusban*, eg'gyenként pedig mindnyájan egymásnak tagjai vagyunk. Tehát, ha a' természetet le nem akarjuk vetkezni, mind a' kettőnek elő-mozdítására kiki közzülünk, Istentől reá bízott talentumának mivolta szerint, igyekezzék.

H A S Z N A.

O K T A T Á S. No hát Haza fiai, Urak, Nagy rendek, Nemeselek, köz népek, kiki Istentől engedtetett talentuma szerént, magát megrongyolotti Hazátoknak elő-mozdítására adgya, és Istentek Satorának fel-építésére nyujtson, a' kinek aranya vagy ezűste vagyon, ezűstöt vagy aranyat: a' kinek ércze, érczet: a' kinek selyme, selymet: és a' kinek egyebe kecske szőrnél, avagy veressen festett kos bőrénel, borz bőrénel nincsen, adgyon azt a' mije vagyon. Moses 2-dik k. 25. v. 2, 3, 4. Mert kedves az ember azért a' mije vagyon, nem azért a' mije nincsen, csak legyen-meg először a' joakarát és buzgoság, szent Pál 2 Cor. 8. 12.

OLDALUNKBAN LÉVŐ ŐSZTÖNÖK.

(1) Mert mindnyájan Istennek Sáfári vagyunk, szent Péter bizony-sága szerént, 1 Pet. 4. v. 10. *A' mint minden ember vőtte az ajándékot, azonképpen sáfárgodgyatok abból egymásnak, mint az Isten külömb külömb ajándékinak jo sáfári.* Emlekezzetek-meg rola, a' Sáfárnak eszef-nek kell lenni, szent Máthe Evang. 24. v. 45. szent Luk. 12. v. 42: hű-ségesnek kell lenni, szent Pál 1 Cor. 4. v. 1. Nem kékik az Ur, vigyázza-tok hát, mert nem tudgyátok mely orában el-érkezik, számot vélsen sáfárlágtokrol. Ha hamis sáfárok lésttek, Istenetek javát el-pazarolván, sáfárlágtokat el-vészi tőletek, szent Luk. 16. v. 2, 3. Ha Nemesegetek-ke, mellyet az Ur Hazátok oltalmazására bizott reátok, gonoszul éltek, és atyátokfiain mod nélkül kegyetlenkedtek, és csak hafátoknak szol-gáltok, halljátok-meg az Urnak példa beszédét, és bocsásátok szivetek-be annak erejét, szent Luk. 12. v. 42, 45, 46. *Kitsoda hiv és bölcs Sáfár, kit az Ur az ő szolgálai között elsővé téstzen, hogy az ő idejében adgyon ren-delt eledelt azoknak. Hogy ha azt mondándgya az a' szolga az ő szivé-ben; későre jó-meg az én Uram, és kezdi verni a' szolgálakat és a' szolgálókat, és enni és innya és rézgeskedni: meg-jó annak a' szolgának Ura, a' mely napon nem varja, és a' mely orában nem tudgya: és ké-rekeszti azt, és rést ad neki a' hitetlenek között.* Ha penig Istenetek talentumit amaz álnok szolgálával nem ársátok a' földben; hanem a' hűséges szolgálkkal a' pénzváltokhoz, a' kereskedésben valo értelmek szerént, serénységgel el-mentek, és némellyirek őt talentumot, némellyitek más kettőt, a' sze-rént a'

rént a' mint az Ur osztogetta, nyerendetek, boldogok és hűséges szolgák lésztek, hiveknek neveztettek, és a' ti Uratok örömébe bé-vitettek, szent Máthé Evang. 25. v. 20. és több versekben.

II. Mert Haza fiai, Urak, Nemessek, köz népek, magatok jól tudgyátok, hogy a' kik az Országban csak testeknek és hasoknak szolgálnak, és Bacchus Istennek áldoznak, fellyeb elméjekkel nem emelkedvén, Isten előtt utálatosok, sőt erős ítéletit-is a' nagy Urnak el nem kerülhetik: jo lelkű felebaráttjoknak is nem kellene, hanem holtok után-is boros korfo és telhetetlen sák lészzen nevek, hírek és emlékezetek ez illeténeknck. No hát ti Hazátok és Ecclesiátok javát és előmozdítását tegyétek és vegyétek fel. Hallyátoké mit mond a' hazudni nem tudo Isten, Gal. 5. 19, 20, 21? *A' testnek pedig cselekedeti nyilván vadinac; melyek ezek: házaság törés, paráznaság, tisztátalanfág, kevélység, bálvány-imádás, bővölés, bájolás, harag tartásoc, versengés, irigységes, haragoc, patvarkodásoc, viszszavonásoc, pártütésoc, gyűlölséges, gyilkosságoc, részségesoc, tobzodásoc, és ezekhez hasonlatosoc: melyekről azt mondom nékrek, miképpen ez előtt-is mondtam, hogy valakik effélé cselekesznek, Isten országának öröksé nem lésznek.* Vészireké észre, az Ur a' részséget, tobzodást, viszszálkodást és irigységet minémű véikek közé számlállyá? Boldog Isten, a' részegelek és tobzodók a' testi gyönyörűséggel, hasok bizlalálával, menyi nyomorúságot szereznek magoknak! Innét számtalan fok meg-bántódások, ugymint, fájdalma, büdöslegek, ételnek meg-unása, gyomornak nyerselése, álmatlanfágok, és egyéb betegségek származnak ez illeténekre, ugy hogy ezeknek afféle részeges vendégfésből gyakorta tiz gradussal több nehézségek, hogy nem gyönyörűségek tésék ki. Nyilván fokszor a' szegény műveseknek a' száraz kenyérből és közönséges éleiből fokkal több gyönyörűség származik, hogy nem efféléknek a' fris uri ételekből. Mert az éhség az ételnek fő szerzama s'izi. Innét a' szegény embereknek nagyobb részént testek egéségef, erőf, álmok édesf, ételi kívánságok nagyob, ételek és italok job izú, és elméjek csendef, sőt életek-is gyakorta hofszab.; mivel emezeknek életeket a' gyomornak nyerselése, és mod nélkül valo töltése meg-röviditi, és eszrendejek napjait meg-kevesíti, ugy hogy emberi mod szerént, a' természetet követvén, szolván, tovább élhetné-

élhetnének. Hát hogy hogy kellhetnek a' kik illetén dögök és haszontalan edények, jo lelkű és életű embereknek? Haszontalan fűvek voltak Országoknak kertében, mind Isten dicsőségére, s' mind Hazájoknak és felebarátjoknak javára, nézve. Azért el-jövéen ama' nagy Kertész, a' Seregeknek Ura és Istene, őket meg-fzemlélvén ki-gyomlállya, és az örök tűzbe bé-veti. Gyümölcstelen fák voltak, azért őket az ő haragjának és boszszu-állásának éles fejszéjével ki-vágja, Máthe Evang. 3. v. 10; hogy haszontalanná a' földet ne tegyék, szent Luk. 13. v. 7. *Három esztendeje vagyon (ugymond az Ur) multa ide járok, keresvén gyümölcsöt e' fige fán, és nem találok; vágd-ki azt, miért térsz a' földet is haszontalanná? Nézd-meg szent Judás a' 12 versben mit szollyon: Ezek olyanok mint a' szepők a' ti keresztyéni lakodalmatokban, mikor ti veletek lakoznak, minden becsület nélkül magokat bizlatván: kik olyanok mint a' víz nélkül való fellegek, melyek a' széltől ide s' tova hajtattak, meg-hervadt, haszontalan, kérészer meg-holt, és tövéből kiszaggatott fák.*

U T A K E S M O D O K.

De mit kellesek cselekednetek, hogy jo modgyával szerelmes Hazátokat, édes Nemzeteteket, Véreteket, ezt a' marokni Magyarfágot, s' ebben lévő nyájját ama' nagy Páfztornak a' Jesusnak eléb-mozditsátok? Jertek, imé hogy azt ne mondgyátok, hogy nem tudtátok, meg-tanítalak benneteket. (1) Néhémiás nagy szorgalmatossággal, midőn Hanani egy az ő attyafiai közzül, és ő véle némely férfiak Judából érkeztenek volna, a' Sidok felől, a' kik meg-maradtanak vala a' rabfágból, és Jerusalelem felől, tudakozék és értekezék. Nosza hát te-is, Istennek választott Néhémiássa, Keresztyén Urunk s' Fejedelmünk, kit az Ur Isten, nem külömben, mint régen Hacaliának fiát Néhémiást Babyloniából, ez igye-fogyott Nemzetnek meg-maradására, és Isten lelki Jerusalemének le-romladozott kőfalainak fel-építésére, ragada-ki Tatár ország-ból. Jelen vadnak rokonid és atyádfiad, az az, szemeid és füleid, értekezéssel tőlök, értekezéssel másoktól-is kik vélek vadnak, mint légyen e' meg-nyomorodott, igyét és gondgyát reád s' tanácsidra bizott és foglág-ból meg-maradott Keresztyéniség s' Magyarfág? Mint vadnak a' Jesus lelki Jerusalemének bátyái és kőfalai? Hanani és véle való férfiak felelének

lelének Néhemiásnak: *A' fogságból meg-szabadult maradék Sidok abban a tartományban nagy nyomorúságban és gyalázatban vadnak: és a' Jerusaleem kőfala el-rontatott, és az ő kapui tűz miatt meg-égtének.* Ezent mondhatták és felelhetik tenéked Istennek fel-kent Néhemiás, ezent tinéktek választott Tanács Urak. Urak és Nemeffek, a' ti szemeitek és füleitek, ha jól reá figyelmeztetek: a' rablásból meg-szabadult és megmaradott Magyarfág nagy nyomorúságban és gyalázatban vagyon, szomszéditúl üldöztetik és gyaláztatik, a' lelki Jerusaleem kőfalai elromlottanak, kapui el-égtének; az az, az Isten gyülekezete el-ofzlott, a' hol az előtt Istenünk tiszteletire eg'gyező szível a' hivek egybe gyűlnek vala, most ott nem kevés helyen vadak laknak, fok faluk bojtorján és bogácskoronak félszkévé váltanak, feles helyen Városokban és Várakban, a' *Jesus* helyett *Allár* kiáltanak: A' Scholák, mellyeknek te-jét szoptátok, avagy a' honnét származott Lelki-Tanítoknak tanítását ma-is halljátok, avagy el-pusztultanak, avagy a' mellyek még fenn ál-lani láttatnak, halo félben vadnak. Azért Urak és Nemeffek, ha szegény Hazátokkal akartok jól tenni, annak sebét szükség mindennek előtte fel-keresni, és így tudtok hozzá való iret és orvosságot találni.

(2) Néhemiás halván Istene dicsősége meg-gátolódását, s' édes vére s' Nemzete el-tapodtatását, szívében meg-indulván, Istene és Nemzete buzgo szerelme csak nem meg-emészti, semmiképpen magát meg nem tartoztathattya, hanem romlott Hazáját, gyalázatban forgo Népet, és Istene el-romladozott Jerusalemét, le-ülvén zokogva sirattya, fok napokon és étszakákon szemei csatornákká válván, könnyhullatásának zápor eszejét testének földére hullattya, éjjeli s' nappali síralmival ruháját és nyofzolyáját ásztattya, annyira hogy a' nagy keferűség és szívbéli e-pedtség orcáját meg-hervasztya és változtattya, Nehem. i. v. 4. és 2. v. 2, 3. No hát Istennek fel-kent Néhemiás, Istentül választatott és e' szegény Népek elő-mozdítására elő-állatott Tanács Urak, Nemeffek, ilyen forro buzgo szerelem édes Véretekhez, és Istentek dicsőségéhez legyen ti bennetek-is, mert különben ebbéli tisztetekben el nem járhattok. Mivel ezek nagy és fontos dolgok, a' derekas dolgoknak penig szíveffen kell végbe vitelére kinek-kinek magát adni. No eslék-meg szívetek szerelmes Hazátok síralmas sorfán, mert la ő szegény benneteket szüle,

ket szűle, sok jokkal-is a' mint lelketek rola bizonyság, meg-álda. Ha az ellenség fegyvere tőle benneteket meg-fosztá, avagy Hazátok bűne-jé: Effék-meg szivetek, és ha nem értz lelketek, indullyon-meg nyomorult Nemzeteteknek veszett állapotján természeti szeretetetek, és vállyanak csorgo patakká fizeitek! Ha a' Testben eg'gyik tagnak vagon nyavalyája és fájdalma, az egész Test azon szomorkodik, bánkodik, és orvolság felől értekeznek. Effék, oh effék-meg szivetek édes Jesustoknak választott nyájjának, a' ti lelki atyátokfainak méltatlan szorongattatásán, és tehetlenség szerént a' kegyes Néhémiással fel-szabadítani, avagy a' rajtok lévő nyomorúságot csak enyhíteni-is igyekeztetek! Miért nem esnék-meg szived azon, és annak szerelmese, a' kinek szive rajtad bűnöd fekélyében és vérében heverő és fetrengő fereg és nem ember teremtet állaton meg-esék, és a' kinek piros vére éretted a' földre ki-önteték!

(3) Illyen indulattal és szeretettel lévén lelketek fel-ruházva, minckelötte Hazátok és lelki Jerusalemetek fel-építéséhez kezdenétek, az Urul, kinek ereje nélkül haszontalan minden igyekezetetek, segítség és erőt fel-tett szent igyekezeteteknek és szándékoknak végbe vitelére kérjete, a' Néhémiással eg'gyütt Istenhez kiáltsatok, mondván: *Kérünk Uram, kérünk, legyen már figyelmetes a' te füled a' te szolgáidnak könyörgésekre, kik kívánnák félni a' te nevedet, és adgy kérünk a' te szolgáidnak ma jo elő-menetelt, Neh. 1. v. 11.* Minckelötte pedig ezt mivelnétek, tegyetek vallást bűntökről, minden dicsőséget Istennek, méltó büntetést, szégyenvallást és gyalázatot magatoknak tulajdonítván, és ő felleget ígértere és fogadására emlékeztetvén, kérjete kegyelmet halált érdemlett fejeteknek. Így tén ám Néhémiás, 1 rész, v. 6, 7, 8, 9.

(4) Nagy serény vigyázással az Országok javára és meg-maradására tartozó eszöközöket fel-keresétek, és annak meg-szerzésére tartozó alkalmatosságot meg-beecsüljétek, sőt árron-is meg-vegyétek; mert a' mint szólnak, az alkalmatosság elől üstökös, hátul kopasz. Ha, míg előttünk vagon rajta kapdosunk, üstökön foghattyuk; de ha el-szalasztyuk, kapdoshatunk ugyan rajta, mindazáltal nem egyebet mivelünk, hanem borsót falra hanyunk, szélhez kapdosunk, avagy Szerencsét akarunk szappanozással meg-fejériteni. Láttátoké mit cselekeszik Néhémiás,

hémiás, azon könyörög Istennek, hogy a' Pogány Király szívét ő hozzá-
ja hajtsa, Neh. 1. v. 11. *Kérlek Uram (ugymond) adgy a' te szolgádnak
ma jo előmenetelt, hogy nyerjen kegyelmet ama' férfin előtt.* Tudta az-
Néhémiás, hogy az ő fel-tett igyekezetinek fő oka egyedül az hatalmas
Isten, kinek akarattya kívül semmire sem mehet, tudta azt-is, hogy Isten
nem tiltja a' jo és szabados eszközöket, tudta és el-hitte, hogy Isten fel-
indithattya Artaxerxes Királynak szívét ő hozzá, és jo eszközre teheti az
ő tőle el-fzánt és el-tökélt jo dolognak végbe vite-ére. Keresi nyavalyás
és várja az alkalmatosságot, hogy a' Királyt meg-probálja, hadd a' do-
log felől valo tetszését és ítéletit tudhassa. A' Nisán nevű hoban azért,
mely a' Sidoknál volt első ho, és annyit téizen mint nálunk Bójtmás ho,
a' Királynak huszadik esztendejében, midőn a' Király eleibe, kinek Po-
hárnokja vala, bort kellene vinnije, látván a' Király édes Nemzete nyo-
morúsága miatt meg-hervadt orczáját, csudálkozik mi volna az oka,
és meg-kérdi, Neh. 2. 2. mondván: *Miért szomoru a' te orczád, holott
beteg nem vagy?* Látván Néhémiás az alkalmatosságot, Hazájához s'
Istenéhez való buzgo szerelmétől meg-indulván, fel-kiált: *Ellyen örök-
ké a' Király; miért nem volna szomoru az én orczám, ha a' város, mely-
ben az én atyáimnak koporsói vadnak, el-pusztított; és annak kapui
tűz miatt meg-émesztettek!* Ezeket halván a' Király, szíve Néhémiáson
meg-esik, és dolgát mint hű szolgájának jól elő-mozdította. Így csele-
kedgyetek hát ti-is: A' kinek az Ur igaz ítéletiből hatalma alá vetett
benneteket, attul fügjertek, azok árnyékát meg ne vessétek, a' kiknek
árnyékokban lehet kicsiny pihenésük, a' mint a' Politicusok szólnak: *Ar-
bor honoretur, cujus nos umbra tuetur.* Az őfzton ellen ne rugodozza-
tok; ha Istenünknek tetszik, hogy ideig bűneinkért idegenek uralkod-
gyanak rajtunk, miért nem szenvednök-el? Várjátok a' segedelmet és
nyomorúságtok alól valo fel-szabadulástokat Istentől; ne vessétek esz-
közökben reménységteket: se pedig Istent ne kéfértsetek. Hallyátok-
meg mit mond édes Idvezitőnk, Szent Luk. Evang. 14. v. 31. *Ha vala-
mely Király el akar menni, hogy más Királlyal meg-ütközzék, avagy nem
tanácskozik először, le-ülvén, hogy ha tíz ezer emberrel ki-fzálhat az el-
len, a' ki ellene husz ezerekkel jött: Mert ha külömben cselekeszik, még
mikor amaz távol volna, követeket küldvén hozzá, békeséget kér tőle.*

Nem

Nem kell hát az Ország directiojában, igazgatásában a' Fejedelmeknek s' Tanács Uraknak Istent kérésíteni, nem kell magokat vakmerőségre adni és vetni, hanem szűkléses és hasznos tapogatva járni.

(5) A' jo szomszéd Nemzetségekkel való fœduktokat, frigyeketek ok nélkül fel ne bontsátok, se a' mészíze lako Nemzetekkel való confederatiojért a' jo szomszédokét meg ne vessétek; mert szűklészeteknek idején a' mészíze lako confederatufitok meg-bántatván szomszéd ellenfégitől segitlégül nem jöhetnek: hanem, ha akartok a' mészíze valokkal confederalni, úgy cselekedgyetek hogy a' szomszédokat, ha modgyát fel-lelhetitek, ki ne rekeszízétek.

(6) A' színes barátitoktól, és szíves alattomban való gonosz akaroitoktól, eszvesztõitõktõl magatokat meg-ojjátok, és jo idején észre vévén gonosz szándékoknak uttyát bé-vájjátok; mert ez illyetének vigyáznak veszedelmekre, és Istenes igyekezeteteknek meg-gátolására. Vagyon erre pédánk Esráfnál a' negyedik részben, az első versitõl fogva a' hatodikig; a' holott a' Sidok ellenségi, kik közöttök laknak vala, csak hogy õket el-kezdet jo szándékokban meg-akadályoztathassák, színeskednek, mint ha õk-is a' Sidokkal eg'gyütt akarnának építeni! de midõn ez uton amazoknak szemfűllések miatt dolgokat végbe nem vihetnék, más ravaszlágot keresnek-fel; mert nyavalyásokat a' Fejedelmeknél bé-vádollyák, és így a' templomnak építését meg-bányák; úgy hogy építettlen marad a' templom Cyrus holta után Cambyfes és Darius Histaspis idejében, Darius Longimanusnak, avagy Artaxerxesnek birodalmáig. Sõt jól eszetekbe vegyétek, hogy ez illyetén lelkek még magok és Hazájok kárával-is jo és szent igyekezeteket meg-akadályoztatni kéfzék. Példák lehetnek erre a' Hiberniai, Galliai, Cseh, Morva, és egyéb országi persecutiok, melyekről azoknak le-iroibõvõn irtanak, azokat olvassátok-meg. Ezt azért mivelik, mert a' mint édes Idvezirõnk meg-jövendõlte, szent János 16. v. 2. azt alittyák, hogy efféle cselekedetekkel tiszteletet téfznek Istennek.

(7) Az atyafiúi és Nemzeti szeretet és eg'gyeffég uralkodgyék benetek. Láttjátoké mint buzog vala Néhémiáknak Istenéhez és Nemzétéhez való szereteti? Láttjátoké itt az Urak között mely szép eg'gyeffég, egy indulat, egy szíy, egy akarát, és egyenlõ lélekbõl származott

nogatás és bátorítás vala Hazájoknak s' Jerusalemeknek fel-építésére! Ugyan-is az eg'gyeffég által az alacson dolgok nevedeknek, a' veszekedés és vízfzavonás által peng (a' mint Hazánk mostani keserves állapotya mutattya) a' nagy alkotmányok-is le-romolnak. A' könyvből igen könyű eg'gyenként a' leveleket ki-tépni és szaggatni, de nehéz avagy ugyan nem-is lehet azon egy nagy könyvet ketté szakasztani; mivel az őfzve-foglaltatott erő nagyobb és áthatatoffab. Innét mondgya édes Idvezirőnk, szent Máthe Evang. 12.v. 25: *A' mely ország ő magában meghasonlik, el-romol.* Mert a' mely országban sziveknek és akaratoknak eg'gyeffége nincsen, eg'gyik ezt akarja, a' másik ellenzi, nem különben vadnak mint a' könyvnek levelei eg'gyenként. Mi az oka, hogy a' Török birodalom ennyire nevededik? Az eg'gyeffég. Mi az oka, hogy a' Magyar birodalom régtől fogva ennyire romlik? Eg'gyik oka az egyenetlenség. Oh gonosz egyenetlenség! Oh drága és áldott eg'gyeffég! Ezt javallya vala ám édes Mesterünk-is az ő tanítványinak, szent János Ev. 13.v. 34, 35. Ezen csudálkozik szent Dávid-is, Soltár 133.v. 1.

(8) Országok derekasdolgainak igazgatáshoz tanácskozással nyul-lyatok. A' tanácskozásban nem a' fokafágot, hanem az igazságot kövef-fétek; mert gyakran a' fok hizelkedők gonosz tanácsokkal az Országot veszedelembe hozzák és el-fordítyák. Tanácskozástokban se hirtelenkedők, se hofzfazok ne legyetek, hanem a' dolgot jól meg-fontol-lyátok. Nem jo a' hirtelenkedés a' tanácskozásban; mert az embernek másodszori elmélkedési gyakran jobbak és helyesebbek az elsőnél. Arral-mas a' hofzszu ideig valo tanácskozás-is; mert a' kéfedelem alatt, a' ké-fszületlen Országra, semmi conclusum nem lévén, hirtelenséggel, mint sebesfén repülő Sas, az ellenség bé-csaphat, és az Ország népét mint a' Pásztor nélkül valo nyájat el-fzélesztheti és el-ragadozhattya.

(9) Szabadágatoknak helybe állatását nem a' tetején, hanem a' fun-damentumán kezdjétek. Ha az ács mester a' ház építélet a' tetején akar-ná el-kezdeni, avagy, ha okos ember vagy, nem nevetnéde-meg bolond-ságát? Hát ti-is az árnyékon ne kapdoffatok. Fundamentumot peng ne fővenyen, hanem kőszálon építetek. Lásd-meg Sz. Máthe Ev. 7.v. 24, 25, 26, 27. Mert ha fővenyen, mely a' hejában valo bizonytalan embe-r reménfég, fundállýatok szabadágatokat, el-jó a' szorongattatásnak zá-por esseje,

por esseje, folyo vize és szele, szabadságtoknak házában meg-űtközvén, veletek egy-ütt el-romol : ha pedig kőszálon , mely az Isten és ő felfégetül engedtetett jo és szabados eszközök, építenditek szabadságtoknak házát, se zápor, se folyo vizek, se szelek néktek nem árhatnak.

(10) A' Reformatioban mind Hazátok , s' mind lelki Jerusalemetekre nézve, ne a' szokás után járjatok ; mert azt szokta a' meg-romlott természetű ember követni, a' mi a' testnek édes, nem a' mi hasznos ; nehezen veheti a' szilaj tulok nyakába a' jármot. Azért ha lelketek idvéfégét szomjuhozzátok , nem a' mi a' testnek édesnek látszik, hanem a' mi hasznos, válaszszátok ; mert ha külömben cselekeztetek, a' Christns jármát és igáját Országotokból számkivetésbe külditek. Se pedig a' régiségben ne fundálljátok , hanem az egy igazság légyen fontya, mértéke, finora, regulája reformatioknak. Halzontalan ám a' régiség magában, ha igazság nélkül vagyon. Régi a' bűn, mert még paradicsomban kapálbra derekassan : Régi a' Sárán, mert még Adám eseti előtt vala ; de igen veszedelmessék és ártalmasflak.

(11) A' fenyték és az igazságnak ki-szolgáltatása személy válogatás nélkül uralkodgyék Országokban ; mert ha a' kertből a' fok ártalmas gaz ki nem hányatik, a' jo veteményt el-veszti ; egy rúhes juh-is egész nyájat meg-veszteget. Innét int Sz. Pál, 1 Cor. 15. v. 33. *A' gonosz társaságok meg-vesztegetik a' jo erkölcsöket.* Láttjátoké a' Néhémiás mely férenyféggel buzog a' népnek panaszolkodását halván, hogy meg-szabadsa a' szegényeket a' szolgálat alól, az uforátul, és jofzágoknak el-zálagofitásátul, Nehem. 5. Láttjátoké mely nagy buzgosággal hánnya-ki Tobiást az Isten házának tárházából: Láttjátoké mint forr azoknak meg-büntetésekben, kiknek gyermekek pogányi nyelven szolnak vala, mivel a' nép vészén vala magának Isten ellen feleféget az Afofusok, Ammoniták és Moabiták közzül. Ezekkel feddödik, veri őket, szaggattya, tépi hajukat , és ugyan esküvéffel kötelezi őket, hogy a' pogányokkal ne közdösülnének, azok közzé elegyítvén magokat a' házasággal. Lásd meg a' tizenharmadik részt.

Ti-is ne állásfátok abban Nemeffi szabadságtokat, hogy törvény és büntetés nélkül minden bűnben e' világon élheftetek ; mert valakik a' Christus igáját nem viselik, sőt az ő felfége rendelését, Egyházi fenyték-

két meg-vetik, azok nem Istennek nemes fiai, hanem az ördögnek nem-telen fiai, tagjai és rabjai. Azonban rut dolog, ha valamely bűnt más-ban meg-bűntettek, magatokban el-szenvedtek. Nem tudgyátoké hogy a' kőz nép előtt tükörök vadtok, a' mint magatokat viselitek, magokat hozzátok alkalmaztatni kéfztek, melynek igaffágát, avagy csak az öltözet, melyben benneteket követnek, nyilván valová téfzi. Jaj hát tinéktek ha botránkozásokra valo életet éltek, a' mint Idvezitőnk mond-gya, szent Máthe Evang. 18.v.7. *Jaj e' világnak a' botránkozásért, mert szükség hogy botránkozások legyenek, de jaj az embernek a' ki által a' bo-tránkozás léfzen.*

(12) Hazatok igyében az igaffágot minden emberi tekintet és fé-lelem nélkül ki-mondgyátok: (1) Mert embernek lelki-isméretit el-árulni rettenetes dolog. Nézd-meg az Ur Isten minémű vétkekkel fűzi egy porázban, és minémű gyümölcsét mondgya az illetén félelemnek, szent János Jelenéfről írot könyv. 21.v.8: *A' félelmeknek pedig és a' hitetleneknek, és az utálatosoknak, gyilkosoknak, paráznáknak, bűvös bájosoknak, bálvány imádoknak, és minden hazugoknak az öréfzek a' tűz-zel és kénkövel égő toban léfzen, mely a' második halál.* (2) Mert az em-bernek egész Országát, Hazáját inkább kell szeretni, hogy nem mint va-lamely tagját az országnak, mert nagyobb köteleffége vagyón a' tagnak az egészszel, hogy nem mint az egésznek egy valamely tagjával. Innét az igaz Haza szerető, és Nemzete előmenetelit, meg-maradását, békefé-gét szomjuhozó, ohajto Fejedelmet, kinek élete és békeffége szükség-es, vagy igen hasznos a' Haza meg-maradására, inkább kell szeretni ember-nek, hogy nem mint egy közönffeges személyt a' köffég közzül, avagy sokat-is; főt e' világiakban inkább hogy nem mint magát-is. A' mint meg-tetfzik, 2 Sam. 21. részéből: Mert midőn Dávid harczolna a' Phi-listeufok ellen, annyira hogy el-fáradna, és egy Iski Benob az Oriás ma-radékából valo, kinek kopijának vasa három száz réz siclus nyomo vala, el-szánná magában, hogy Dávidot meg-ölné, Abisai a' Serujának fia ma-gát veté Dávidért a' vezedelemre, és így szabadítá-meg a' Philisteustul. Mit cselekefzik a' nép? Azt mondgya az Urnak Lelke: *Akkor eskü-véssel fogadák a' Dávid szolgálai, ezt mondván: Nem jősz mi velünk többé a' hadba, hogy az Izrael szövétnekét meg ne oltsd.* Lásd-meg, 2 Sam. 18.v.3.

18.v.3. az hol a' Dávidot az ő szolgai tiz ezer magokra írják.

(13) A' Scholákra és Collegiumokra szorgalmas gondot viselletek ; tudos tanitokat, kegyességeket, és a' Scholai tanításra alkalmatossákat állasztok : közzületek job modgyával valo fel-állatására és meg-maradására Istenfélő és igaz Haza szerető gondviselőket válasszátok ; mert Scholák és Collegiumok nélkül Hazánk békefége, és Istenünk Ecclesiájának épfége, nem tudom mint állhatnak-meg. Hazánk békefége függ a' jo, tudos, értelmes, tanácsos Fejedelmektől, Uraktól, és körülöttök forgo bölcs szolgáktól, mint egyegy oszlopoktól. De ezek nem különben mint valami gyönyörűleges és kies veteményes kertben a' virágok, a' Scholákban avagy Collegiumokban nevednek, és onnét mint ama' szép Edenbéli kútöböl, az Eden kertének meg-nedvesítésére ama' kellemetes folyó viz ki-foly vala, melyből négy folyó vizek : Pishon, Gichon, Hiddekel és Euphrates származtanak, ezek, a' Scholákban, Collegiumokban, a' sok gondban meg-főtt és meg-száradott Országoknak, Hazának meg-enyhítésére, nedvesítésére, sőt virágzására, meg-maradására és fel-állatására, mint egy egy források buzognak és forrnak-ki, mellyeknek mindenikéből, az Ertelemfégnak, Tudásnak avagy Tudomány-nak, Bölcseségnek, Eszeffégnek avagy Okosságoknak négy folyamati származnak-ki. Ha a' Scholák és Collegiumok el-pusztulnak, el-fogynak, honnét származhatnak a' jo tudos lelki Pásztorok-is ? Mint jára a' jo tudos lelki Pásztoroknak el-szedegettetések miá az Izraelnek népe ? Jere-láld-meg és olvasd-meg a' Birák könyvének második részét, a' hetedik versétől a' tizenkettőig. Ezt jól tudgya vala ama' hittől szakart Juliánus Császár, ki hogy szövénekét a' Christus Evangeliumának meg-olthatná, és annak követőit el-fogyathatná, a' Keresztényekről a' Scholák meg-tiltá. No hát a' Scholákat meg-örizzétek.

(14) *Felix civitas, quæ tempore pacis cogitat de bello*, azt olvastam elsőben Baraszo városában egy kő-ház oldalán. Ha jól meg-fontoljuk igen helyes mondás. Azért ha Isten kicsiny pihenést ad Országokban, magatokat, bűnre vetemedvén, el ne hidgyétek. A' békeféget, ha meg-lészen-is, mint ha nem lenne, úgy tartsátok. Isten adgya és osztozattya, ő felfége el-is veheti. Hát szentül éllyetek, szüntelen könyörögjete, szent Pál Rom. 12.v.1,2. 1 Theff. 5.v.17. Az eszkozéket, mellyekkel ellensé-

ellenfégiteknek ellenek álhattok, és Hazátokat, Váraitokat, és Városítókat meg-oltalmazhattátok, meg-szerezvén, mindenkor készen tartásatok; mert késő a' veszedelemnek idején két felé kapnotok. Rosz katoná a' ki akkor akarja paripáját hizlalni, mikor immár az útközetre indult: Elszelős orvos a' ki akkor akarja bé-adni a' betegnek a' pilulákat, avagy apozemat, mikor immár még-holt. No hát Urak, ha szegény Hazátok békefégének paripáját hizlalni meg-akarjátok, az az, marasztani, ne akkor keressétek az abrakot, az az, az eszközőket, mikor már az ellenség hátatokon: mert ekkor nem az eszközők szerzésnek, hanem a' véle való élésnek vagyon ideje. Ne akkor adgyátok-bé Hazátoknak az orvosságot, mikor immár meg-is holt; az az, ne akkor tractállyatok a' békefég meg-marasztása felől, mikor immár ideje el-költ, mondván: Így vagy emigy kell vala cselekednünk, s' meg-marad vala békefégünk. Késő! El-költ ideje, eléb kell vala fel-serkenni. Hazátok el-pusztult, édes Meg-váltotoknak-is szép nyájja el-öszlott! Oh mely keserű az értetlenségnek és vigyázatlanságnak gyümölcse!

(15) Az akadályokat, mellyek édes Hazátoknak javának előmozdításában meg-gátolhatnak, tellyes tehetségek szerént, éjjeli és nappali szorgalmatossággal el-távoztassátok. Illyenek penig haton vadnak:

(1) A' Tudatlanság. Mi lén az oka, hogy a' Sidóság a' Babyloniai keserves foglagra vitették? Eg'gyik oka a' tudatlanság; mert nem tanultak vala meg az ő Urok Istenek kívánságát és akarattját, a' mint Néhémiás nyolczadik és tizenharmadik részeiből ki-tetszik. Mi lén az oka, hogy édes Idvezitőnket e' világ fejedelmi meg-ölék? Szent Pál 1 Cor. 2. v. 8. a' tudatlanságot állattya. *Mellyet (ugymond) e' világi bölcssek közül egy-is nem tudott, mert ha tudták volna, a' dicsőségnek Urát soha meg nem feszítették volna.* Mi lén az oka, hogy amaz istenes, kegyes, buzgó szent Pál, míg Saulus volna, nagy őrdögi dúhősséggel kergetné és üldözné a' Jესusnak náyját, Actor. 9? A' tudatlanság, 1 Timoth. 1. v. 12. 13. *Hálát adok (ugymond) annak, a' ki engemet meg-erőssített, ki először Istenkáromló, háborgató és boszszonto valek, de én rajtam könyörült; mert tudatlanul műveltem, a' hitetlenségben.* No hát a' tudatlanság helyett magatoknak tudományt szerezzetek. Tanuljátok mindenneknek előtte a' szent írást, ugymint, a' ti életeteknek s' erkölcsötöknek finor mér-

arczal le-borult a' földre az Ur ládája előtt ; és a' Dágonnac feje és két keze feje el-szakadt a' küszöbön, és csak a' hal képe maradt vala meg benne. Hald-meg ember, és ha vagyon szived, Istennek rettenetes ítéletire repedezzen-meg ; mert félő, így lészén dolgunk. Itt négy derekas dolgot végy eszedben : (1) Ihon az Isten nem csak le-veti a' földre a' Dágot, hanem, hogy arczal ő előtte le-borullyon, azt miveli. Mit akar ezzel ? Jelenti, hogy nincsen ő felségének az uralkodásban mássa és társa, és hogy az ő dicsőségét semmi teremtet állattal nem közelheti, hanem hogy az ő dicsőségében piszkálók ellen szoros igazsága szerint ki-kelvén, azt cselekeszi, hogy ő felsége előtt arczal le-borulván alázatosfágot mutatának, és ő felségének dicsőséget tulajdonítsanak. Hallyátoké ? Így cselekeszik az Ur veletek, ha magatokat észre nem vészitek. (2) E' Dágonnak feje és két keze el-szakadva taláztatott. Mire valo ez ? Valamely fő és kéz Isten ellen practicál, elébbeni állapottyában meg nem áll. Így oda lészén Országoknak feje ; az az, Fejedelmi és Urai el-szedegettetnek : oda lésznek kezei, az az, Vitézi el-hullanak, meg nem álhatnak. (3) E' Dágonnak keze és feje a' küszöbön taláztatott. Ember vedd eszedbe ; a' ki a' küszöbre hág és kergettetik-ki a' házból, nem sok héja, hogy a' házból ki nem lépett és szaladott. Azért tud-meg, valaki Istennel egy székben akar ülni, és az Istennek méltóságát magának akarja koporítani, s' nem akar a' Jehovának dicsőséget tulajdonítani, az ollyatén lélek e' világnak már szintén küszöbire lépett, és majd a' vég nélkül valo veszedelemnek pufztájára ki-vettetik. (4) E' Dágonnak csak a' tőrőke, ugyanint hal képe maradt. Itt két dolgot jegyezz-meg : (1) E' világi embereknek Decretumi, Articulusi és Constitutioi, ha a' szent Irás székiben akarnak ülni, olyanok mint a' halnak képe. A' hal képe ufzolan iratik, de nincs valóság benne. Így az ollyan Constitutiok ideig ugyan ufzni láttatnak, az az, virágzani, de nincsen állandóság benne. (2) Valamely Ország maga oltalmára Isten ellen valo Decretumokat és Articulusokat állat, Isten az ollyan végezéseknek és Decretumoknak tellyeféggel erejét el-vészi, és csak a' képit, az az, hírét és nevezetit, hadgya, az Ország népét idegen Nemzetnek hatalma alá vetvén. Méltó hát hogy fel-ébredgyünk, és a' mi Országunknak Constitutioit, Articulusit és Decretumit egy serpenyőben, annál inkább feliben, az igazságnak ki-szolgáltatása-

gáltatásakor és országunk oltalmazásakor, ha színtén eddig tettük-is, ez után ne tegyük. Mert ihon ellenünk a' szent Isten fel-fegyverkezik, és mint egy Dágot le-vét: nem csak le-vét; hanem ugyan arczal a' föld-re burét, fejünket és kezeinket, az az, Fejedelminket, Urainkat és Vitézinket el-szedi: csak törőköünket és képünket marasztja; az az, Országunk népének allyáffát, és hirrel névvel tündöklő néhai vitéz Nemzetünknek hírét és nevét hadgya. Kivánunké Országostul a' mi kevesen vagyunk meg-maradni, és ily szörnyű veszedelmet el-távoztatni? Bocsaílluk elő mint egy Uri Aszfzonyt avagy Sárát, a' szent Irást; hadd kövesse hátul mint Hágár szolgáló Országunk Constitutioja: ültetésük a' felső székben a' szent Irást, ulyon lábainak sármoly széke előtt Országunk Articulusa és Decretuma, és hogy mindenek ben tőle halgasson, reá szorgalmatosan vigyázzunk, mert különben javát Hazánkknak nem kívánnyuk. Ne szegénylünk más Országok és Tartományok Constitutioit és Decretumit-is tudakozni és olvasni, és ha mit helyesebbet, s' Országunk job modgyával valo meg-maradására, és igazgatására alkalmasabb utakat találhatnánk-fel azokban, követni és be-venni. Mert többet lát tiz, hufz jo szem, hogy sem mint kettő avagy három. Meg-engedem én azt, hogy mind ti, s' mind atyáitok szemefek, az az, elzések és okosflak voltatok, és ha mit Országatok meg-maradására jonak ítéltetek, végezni azt igyekeztétek. De meg-tudgyátok, nem Istenek, hanem emberek voltatok. Csak addig mehettetek elő, mig Isten ajándékát nyujtotta: az Istennek pénig ajándéki különbkülömb félek, eg'gyiknek ezt, másfikk emezt adgya és osztogattya, bölcs tetzfése és akarattya szerint. Meg-lehet az, hogy sok szép dolgok Decretumitok és Articulusitokban fel-raláltathatnak, mellyek némely Tartományok és Országokéiban, hanem ha a' tiéiteket olvasták, fel nem találatnak; mert Isten azt az elmének világát arra az ajándékra nekik nem nyujtotta vala. Ellenben elég lehet az övékben-is, mely a' tiéitekben meg nem találatik. No azért keressetek mézet, olajt, tejet és bort Országatok hizlalására és meg-kőverítésére, a' más Tartományok és Országok Constitutioiban és Decretumiban-is: és ha mit találotok, nem ugy mint embernek munkáját, hanem mint Isten ajándékát vegyétek-bé. A' ti fiaitok, mint valami méhetskék Hazátok kosarából az idegen Országoknak virágira ki-repül-

ni, és Hazátok javára s' előmozdítására rakott erővel vízfőzsa térni, ne resteljenek. Szép dolog Nemesi és Uri ágból születtetni; de szebb azt virussal megékesíteni.

(2) Második akadály mitsoda? Embernek rendeletlen maga szeretete. No hát, az Apostol szerént, senki közzületek ne keressék csak azt a' mi magájé, hanem a' mi másé-is; mindenneknek előtte a' közönlégest visellyérek előttetek, ama' mondás szerént: *Publica privatis antepone-da bonis*. Lattjátok szemeitekkel és tapasztalljátok, a' hol el-vész és romol a' közönléses jó, ott embernek magános jáva sem maradhat-meg. Tanuljátok a' kis Világban az emberben lévő Országotskátul, a' holott minden tagok az egésznek meg-maradására és táplálására sietnek, A' mint fellyeb jelentém; A' kezek fognak, a' lábak futnak és sétálnak, a' száj észik, a' fogak rágnak, a' szemek látnak, a' fülek hallanak, és így a' több tagok-is. De nem csak kiki magának mint a' darvak, hanem az egésznek javára. Innét vagyom, hogy ha valamit a' főnek veszedelmére valót vészzen észre a' kéz, magát ellenében veti, és nagy karával-is, ha leher, a' fejet meg-ségíti; mivel a' természet oltotta belé, hogy az egésznek meg-maradására siessen. Mert ha a' testben a' fő el-vész és romol, oda vagyom a' kéz-is; de néha oda a' kéz, a' fő és a' több tag meg-maradt. Tud-meg hát ember, hogy a' kik az Országban éjjel és nappal csak a' magános javoknak meg-szerzésében forgolodnak, a' természetet levetkezik, szándékokban-is meg-csalatkoznak. No hát Urak és Nemessék, ha akarjátok magatokat és magatok javát meg-tartani, szíveteket, lelketeket, és minden tehetségteket foglaljátok és kapcsoljátok öszve. A' jól öszve-fzorított nagy marok nyilat nehéz ketté törni, könnyű azont eg'gyenként el-tördelni; így ha a' közönléses joban egy szívetek léfzen, meg-erősödtek: de ha csak magános javaitokon kapdofándotok, el-jő az idő, melyben az ellenség mint valami éh kánya hoz-zátok csap, és nem különbben mint az el-széledett csirkétskéek el-ragadoztattok.

(3) Harmadik akadály a' *Præsumptio*, Embernek maga-hitsége. Ez igen meg-szokta embert Hazája javában gátolni. No hát ember, a' kárki légy, mennél tudossab vagy, annál többet olvas és tanul, mennél tanácsosab, annál inkább magadat gyakorollyad; mert a' ki magát el-hísz,

el-hiszi, az a' szégyent és gyalázatot el nem kerülheti. A' habahurja tanács gyakran a' Hazát veszedelembé viszi. Azért Tanács Ur, valaki vagy, Isten Országot, Hazát bizott reád, amaz utolsó napon számot kér, vigyázz. Ha véssed esedbe másnak tanácsát édes Hazádnak javára, előmozdítására hasznosnak lenni, el ne temesd, meg-ne ved, lelked ellen szégyenletedben; sőt inkább, ha már vele ellenkező tanácsot adtál-is, vond vissz, nem szégyen; mert embernek gyakorta másodszori elmékedése fontosab. Más az, hogy az Istennek ajándéki sok félek, senkinek sem adt e' világon mindent. Sok vagyon te benned, a' mely másban nincsen; Sok másban, mely tebenned nincsen. Ne köved Achitophelt, ki szégyenletiben magát fel-akasztá tanácsának meg-vetése miatt, 2 Sam. 17. v. 23. Ne hidd-el magadat Hámánnal, Esth. 5. v. 11, 12, 14. ha szégyent és kárt nem akar sz vallani; hanem az Apostol szerént mindeneket próbál-meg, és a' miho azt tartsd-meg. Szép dolog, ha a' tudos Tanács Ur alázatos; de ha maga-hitt, emberek előtt nem becsületes, az Isten-is elle-ne áll, 1 Pet. 5. v. 5.

(4) Negyedik akadály az *Ambitio*, tisztességg kívánás. Boldog Isten menyí országokat fordított-fel embernek maga tisztességének mod nélkül való kívánása! Mert sok Urak, Királyok addig nem térhetnek börtökben, és nem elégedhetnek-meg magok sorfokkal, hogy Országokat s' magokat-is el-vesztették. No hát kiki közzületek a' mely hivatalban hivattatott Istentől, abban maradjon. Szolgai állapotban hivatattálé? Maradj abban, várakozzá mind addig mig Isten belőle kiemel. Uri állapotra hivatattálé? Felsőbre ne törekedgyél, várj Istentől, minden tisztességek és méltóságok osztogatójátul. Ha a' tisztességen Isten hivatala kívül kapdosz, veszedelemben forgani, és haszontalan munkálkodni, fogsz. Nem egyebet mivelsz, hanem a' vizet rostával mered, avagy a' magot a' folyó vizbe veted; el-hordgya a' viz, hidgyed ki nem kél. Vajki lebeffen repülő szárnyai vadnak a' tisztességnek, sebésebbek a' folyaménál. Ha a' tisztesség előtt szaladsz, csak igen könnyen el-ér. Ha nyakadbol rázni le akarod, hoho szegény lélek, csak hejában szepelkedel, nem bír sz vele, csak Isten vehet-ki kórmei közzül; mivel ennek kórmei hegyesbek a' fáskefelyő kórmeinél; erősebb ez az oroszlánnál! Csak halgass hát alatta. Ellenben, ha ezen nyavalyáskapdos,

úföbottal a' nyomát ; mert hirtelenséggel el-repül, győződ bizony kergetni míg el-éred, vajki kicsiny helyre el-rejtezük, soha fel nem találod : Ha szintén fel-találod-is, de ha Istentől nincsen, soha bizony soha nem birsz véle, fel-rug s' ott hágy, vajki körmös, a' szemedet-is ki-vájja ; sőt életedet-is el-fogyattya. Várj hát Istentől, a' ki meg-alázhat, és fel-magasztalhat.

(5) Ötödik akadály az Irigység. A' mely országban, tartományban az irigység uralkodik, ott az emberek egymásnak farkasi. Es így egymást elzik. Azért egymástul meg-is emésztenek. No hát, ha Országok s' magatok meg-maradását ohajtyátok, az alattombá lappango irigységnek szívetekben szállást ne adgyatok, sőt Országtokból számkivetébe küldgyétek, és a' Sátánnak a' kinek tojománya és rájzattya engedgyétek. Tanulmányatok a' Kis-Világban az emberben lévő országtul. Láttátoké itt a' tagok külömbkülömb rendben és állapotban, ki fellyeb s' ki aláb, vadnak ; mindazonáltal eggyik sem irigykedik a' másikra : sőt egy szível mindnyájan az egésznek javára igyekeznek. A' kéz fog az egész számára, a' láb fut azon oltalmára, gyönyörűségére sétál. Így a' több tagok-is. Ha a' kéz az ellenség fegyverétől az egész embert meg-oltalmazza, azt a' fő nem irigylí : ha a' láb futással azont el-kerüli, azon sem szomorkodik a' kéz. Jollehet fellyeb valo légyen a' kéznél a' fő, és a' lábnál a' kéz. Azért Fejedelmek s' Urak ezt jól eszettekbe vegyérték, és értelmes ítéletekkel meg-ítéllyétek. Ha Országtok javára és elő-mozdítására alkalmas tanácsot az alsob renden lévő szép értelmű személyek találánakadni, avagy Hazátok őrizésében jó lélekkel fognak törekedni, ne irigyellýétek, sőt tehetségtek szerint elő-segéllyétek. Ha a' sététben a' szem az akadált meg nem láttya, mely lehetne az egész testnek meg-romlására, és a' láb azt el-kerüli meg-tapasztalásával, a' szem azon nem sokat busul, se nem irigylí, hogy neki kellett volna meglátni, nem a' lábnak meg-tapasztalni: nem pirongattya a' lábat, hogy az ő tisztibe hágott, sőt inkább örül, hogy a' láb serény forgolodása által az Egész meg-tartatott, és a' veszedelemből ki-ragattatott. Így hát te-is, ha másnál nemesseb és az uraságnak felsőb grádicsán vagy-is, és az Ur, jó tertzéséből, a' te felebarátodat, ki a' nemességnek alsob grádicsában helyeztetett, mint régen Dávidot a' juh-pályztorságból királyságra fel-emeli,

emeli, és náladnál nagyobb tisztre hívja és választja, avagy csak az által nagyobb dolgot viszen-is Országod javára náladnál végbe, ne irigykedgyél, légyen elég tenéked, hogy az a' személy az egésznek, az az, az Országának elő-mozdítására fíet; és ha szegény-is, benne az Urnak ajándékát meg-becsúlni ne szégyenlyed, és érette Istenedet áldani: sőt éjjeli és nappali könyörgéssel, igyekezettel, cselekedetteddel előlegitsd, meg-elégedvén magad forrával és hivatalával. Valami vagy és mid vagyon, Isten kegyelméből vagyon és vagy. Tud-meg, hogy meztelen jöttél-kianyád méhéből, földből lettél, visszont földé kell lenned. Nem valál Istennek annyi javára-is méltó, a' menyit adott; mert ő mint szabados Ur a' kinek mit akar osztogat. Nyugodgyál-meg hát az Urnak tetszésén, és mondgyad: Uram légyen-meg a' te akaratod, a' ki a' kisedek és csecsemők szájak által viszed végbe dicséretedet.

(6) Hatodik akadály, a' Személyi gyűlölség. Ez emberben rettenetes dolog; Merr a' hol a' személy gyűlölséges, ott annak se tanácsa, se jora való igyekezete, se cselekedete nem kedves. Azért akármiben fogloldgyék, de azon vagyon az őtet gyűlölö, hogy szándékát, ámbár igen jó legyen-is, néha maga kárával-is, meg-gátollya. Hirét nevét mottakollya, másoktól való dicséretit nem halhattya. No hát, ha Hazátok javát és elő-mozdítását szomjuhozzátok, egymás ellen való haragot s' gyűlölséget le-tegyetek; mert csak haszontalan munkálkodtok, ha mit eg'gyitek épít, azt mástok el-rontani és el-fordítani igyekezi. Láttátoké a' láb nem gyűlöli a' kezét, sőt ha nyavalyája vagyon, orvost avagy borbélyt keresni ballag: a' kéz nem gyűlöli a' hasát, hanem szükségkor, ha vagyon modgya benne, eledelt ad-bé nékie, és baján s' szomorúságán meg-hunnyásfzkodik. Nem különben cselekefsznek a' több tagok-is. Azért ti-is egymást szeresétek, egymást építsétek, egymás boldog állapotján örüljétek, szomorúságán bánkodgyatok, mindenkoron a' közönséget elöttek visellyétek, az Ur Istent segítségül híván arra sietétek. Ha így cselekefsztek, az Isten áldását el-vészitek. Hazátoknak pihenését, s' Istennek Hazátokban lévő Ecclesiájának virágzását, lelkeiteknek ki-beszélhetetlen örömével tapasztalni és látni fogjátok, és e nyomorúságos állapot alól való fel-fabadulástokat észre vészitek, fiaitok-is és következendő Nemzetetek Istent érettetek áldani és fel-magasztalni,

H A Z A B E K E S E G E.

32

gafiztalni, felöletek-is jol emlekezni meg nem szűnnek: mellyet enged-
gyen az Atya mindenható Isten, kinek Fiával és Szent Lelkével
ogyetemben legyen dicsőség és tiszteltég.
Amen, Amen.

